

BLACK SWAN van regisseur Darren Aronofsky met kersverse Oscarwinnares Natalie Portman

Intens dansdrama, en zoveel meer

Een kenner van klassiek ballet hoef je niet te zijn om toch gefascineerd te worden door het erg intense dansdrama *Black Swan*. Van de vijf Oscarnominaties bleef uiteindelijk alleen die voor Natalie Portman als beste actrice over. Die was niet alleen voorspeld, maar ook dubbel en dik verdiend.

DOOR JAN TEMMERMAN

BRUSSEL • Naast de vier andere Oscarnominaties (beste film, beste regie, beste fotografie en beste montage) had *Black Swan* ook wel een scenarionominatie verdiend, al was het maar voor de manier waarop zoveel diverse thema's - artistieke passie en ambitie, bikkelharte concurrentie, verknippte familierelaties en sluipende waanzin - tot een intrigerend geheel werden samengesmolten.

Nina (rol van een fenomenale Natalie Portman) is danseres bij een balletgezelschap in New York. Ballet is haar hele leven. Ze woont nog steeds bij haar moeder Erica (rol van Barbara Hershey), zelf een gewezen ballerina, die indertijd haar carrière heeft afgebroken om zwanger te worden. Zij wil haar eigen onvervuld gebleven ambitie vooralsnog via haar dochter gerealiseerd zien. Als choreograaf Leroy (rol van Vincent Cassel) een nieuwe productie van *Het Zwanenmeer* opstart, lijkt die droom eindelijk werkelijkheid te worden, want Nina wordt door hem gekozen om de (dubbele) hoofdrol te dansen.

Dat betekent echter ook dat er afscheid moet genomen worden van Beth (rol van Winona Ryder), de vorige prima ballerina van het gezelschap, die zich veel te snel uitgerangeerd voelt. Zelf twijfelt Nina of zij die veeleisende dubbelrol - de maagdelijke puurheid van de Witte Zwaan en de donke-

FOTO NIKO TAVERNISE / AP

■ Natalie Portman als balletdanseres Nina, voor wie het allemaal te veel wordt en die helemaal uit balans raakt.

re sensualiteit van de Zwarte Zwaan - wel zal aankunnen. En dan is er ook nog die jonge ballerina Lily (rol van Mila Kunis), die zich al lijkt klaar te maken om de nog niet eens gekroonde, nieuwe balletkoningin snel van de troon te stoten.

Black Swan kwalificeren als een balletdrama is eigenlijk de film onrecht aandoen. Jawel, dit is een dramatisch verhaal en het speelt zich inderdaad af in het balletmilieu, dat trouwens met veel oog voor het juiste detail in beeld wordt gebracht. Veel aandacht ook voor het harde, en voor het lichaam veeleisende werk dat daarbij komt

kijken. En voor het streven naar perfectie. Maar dit is ook en vooral een psychologische thriller, die heel efficiënt gebruik maakt van de thematiek die eveneens in *Het Zwanenmeer* centraal staat. In een gesprek met deze krant (zie ook *DM-Magazine* van 26/02) vertelde regisseur Aronofsky daar het volgende over: "Ik ben indertijd naar *Het Zwanenmeer* gaan kijken, waar ik op voorhand niets over wist, behalve dat het iets was met meisjes in tutu's. Ik was dus stomverbaasd toen ik merkte dat een en dezelfde danseres zowel de witte als de zwarte zwaan voor haar rekening nam.

Licht en donker. Het zijn zulke uiteenlopende personages. Het ene onschuldig en puur, het andere passioneel en verleidelijk. De lichte en de donkere kant van een en dezelfde persoonlijkheid en hoe dat resulteert in een gevecht tegen de waanzin. En dus hebben we voor het specifieke filmverhaal van *Black Swan* daarop voortgebouwd."

Het is dat dubbele aspect van het Nina-personage dat op verbluffende wijze door de vertolking van Natalie Portman tot uitdrukking wordt gebracht. Door haar specifieke familiale situatie, met de zowel beschermende als veeleisende moederfiguur, ver-

Natuurlijk is dit een verhaal over ballet. Maar 'Black Swan' is ook een psychologische thriller

telt de film ook nog eens een *coming-of-age* verhaal. En tegelijk is *Black Swan* ook een kroniek van seksueel ontwaken. Niet erg verwonderlijk dus dat het allemaal een beetje te veel wordt voor Nina, die zelfs begint te hallucineren en zowel mentaal als emotioneel helemaal uit balans raakt. Paranoia steekt de kop op. Op dat moment krijgt *Black Swan* zelfs iets van een psychologische griezelfilm.

Wie zich herinnert dat Darren Aronofsky - ook bekend van *Pi* en *Requiem for a Dream* - zijn vorige film *The Wrestler* (met Mickey Rourke) in het milieu van het professionele worstelen had gesitueerd, kan zich misschien verbazen over het feit dat hij nu voor het toch wel meer artistiek verheven ballet-universum gekozen heeft. Maar zelf zag de regisseur vooral interessante parallellen: "Het gaat weliswaar om twee totaal verschillende personages: een worstelaar en een ballerina. Maar allebei gebruiken ze hun lichaam om zich uit te drukken. Ze zijn allebei bezig met performance. En allebei moeten ze ervoor zorgen dat ze niet te veel verwondingen oplopen, want hun lichaam is hun enige werkinstrument. Een ander verband ten slotte is dat ze allebei met hun eigen demonen worstelen."

Na het bekijken van *The Wrestler*, ook een uitstekende film trouwens, had ik niet meteen zin om een worstelwedstrijd te zien. Maar na *Black Swan* wil ik me toch eens naar een dansproductie van *Het Zwanenmeer* begeven. Dat zal wel niet de bedoeling van Aronofsky geweest zijn, maar ik ben er hem nu alvast dankbaar voor.

i THE BLACK SWAN
★★★★
Regie: Darren Aronofsky
Met: Natalie Portman, Mila Kunis, Winona Ryder, Vincent Cassel, Barbara Hershey, Benjamin Millepied
Duur: 108 minuten